

BAHARIN ÇİÇEK BAHÇESİ

EVİMİZDEKİ KÜÇÜK BAHÇELER: TERARYUMLAR

Prof. Dr. Bahriye Gülgün ASLAN, Peyzaj Mimarı Atakan PİRLİ
Ege Ü., Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü - İzmir
bahriye.gulgün@hotmail.com

TÜRKTOB Dergisi 2018
Sayı: 27 Sayfa: 47-49

Teraryumlar; bazı özel bitkiler, aksesuarlar, fanus ya da cam kavanozlarda hazırlanan ve tasarlanan minyatür bahçeler olarak adlandırılabilir. Evde sukkulent ya da kaktüs gibi bitkiler, renkli kumlar, çakıl taşları, çeşitli aksesuarlar ile siz de kolaylıkla kendi teraryumunuzu yapabilirsiniz.

1. Teraryum

Latince ismi "terrarium" olan kelimenin anlamı terra (toprak) ve aquarium (bildiğimiz akvaryum) kelimesinden alınılanarak oluşturulmuştur. Türkçede teraryum olarak kullanılan kelime, toprak akvaryumu ya da minyatür bir bitki ekosistemi anlamına gelmektedir. Teraryumlar aslında içlerinde bulundurduğu bitkisel yapılarıyla, dünyadaki sukkulent ekosistemleri bir nevi taklit eder.

Kentlerde her geçen gün artan betonlaşmayla birlikte insanoğlunun doğaya olan özlemi de artmaktadır.

Kent yaşamının monotonluğundan kurtularak doğayı küçük ölçeklerde de olsa evlerimizde yaşatmamızı sağlayan bir sanat olan teraryum; ilk olarak 1827'de Dr. Nathaniel Ward tarafından ortaya çıkarılmıştır.

Teraryumlar, oluşturulma amaçlarına göre farklı çeşitlere sahiptir:

1) Tabak Teraryum: Tabak teraryumlar da kişisel teraryumlar gibi hazırlanır. Tek farkları ise kullanılan kabin üzerinin daha açık olmasıdır.

2) Kişisel Teraryum: Kişisel teraryumlarda amaç; kapalı veya çok az açıklık olan kaplar içerisinde kendinize ait küçük botanik bahçeleri yaratmaktır.

Şekil 1. 2016 - 2017 Öğretim yılı Prof. Dr. Bahriye GÜLGÜN ASLAN'ın İç Mekan Bitkileri Tasarımı dersi teraryum uygulaması – özgün.

3) Hayvan Teraryumu: yan tarafları hava alabilecek şekilde kapatılan üst bölüm ise tellerle kapalı bulunan ve yan cephelerden birinde içerisine müdahale edilebilecek şekilde tasarlanmış genellikle sürüngen benzeri canlılar için oluşturulmuş teraryumlardır.

2. Teraryum Bitkileri

Sanıldığı gibi aksine teraryumlarda her bitki yetişmez. Teraryumlar, sağladıkları ortam nedeniyle, sulak, nemli,

sisli, puslu alanlarda veya yüksek ağaçların gölgelerinde yetişen bitkiler için uygundur. Bu da teraryumunuz için bitki seçerken bitkilerin yaşadığı ekosistemleri araştırıp teraryum için uygun olanları belirlemenizi gerektirmektedir.

Teraryumlarda yetiştirmeye elverişli bazı bitki türleri şunlardır: *Fittonia albivenis* (fitonya), *Helxine soleirolii* (arapsaçı), çeşitli tırmanıcı bitkiler, *Pteridium aquilinum* (küçük eğrelti otları), bazı etobur bitkiler, minyatür menekşeler, *Peperomia caperata* (zümrüt dalgası), *Selaginella flabellata* (süs yosunu), *Pilea peperomioides* (pilea), *Hemianthus callitrichoides* (cuba), *Hemianthus micranthemoides*, *Hydrocotyle verticillata*, *Hydrocotyle leucocephala*, *Hydrocotyle sibthorpioides*. Teraryumlarda seçeceğiniz bitkilerin nemli ortamları sevmesi ve çok hızlı gelişen türlerden ziyade minyatür bitkiler olması önemlidir. Eğer birden fazla bitki kullanılacaksa bu bitkilerin toprak ve iklimik istekleri başta olmak üzere birbirleri ile ortak istekleri olmasına dikkat edilmelidir.

3. Teraryum İçin Gerekli Malzemeler

Cam Kap: Cam kapaklı şekerlikler, büyük boy şeker kavanozları teraryum yapmak için uygundur. Seçeceğiniz kavanozun yeterince derin, geniş ve üzerini tamamen kapayabileceğiniz bir kap olması önemlidir. Fanus veya küçük akvaryumlarda da teraryum yapmayı deneyebilirsiniz.

Çakıl Taşları: Çakıl taşları en kritik malzemelerdendir, sulama yaparken drenajı sağlayacaktır.

Bahçe Eldiveni: Ellerinizi korumak ve kavanoz üzerinde parmak izi bırakmadan çalışabilmek için bahçe eldiveni kullanılabilir.

Uzun Cimbız: Dar ağızlı ve çok derin kavanozlarda çalışacaksanız uzun bir cimbız, bitkileri ve gerekli malzemeleri yerleştirirken kullanılabilir.

Torf: Bitkilerinizi dikeceğiniz malzeme torftur. Seçtiğiniz bitkiye uygun bir torf edinilmelidir. Torf, bahçe malzemeleri satan dükkanlardan, çiçekçilerden, seralardan veya fidanlıklardan satın alınabilir.

Sphagnum (Turba Yosunu): Bu ilginç malzeme, çakıl taşlarının üzerine eklenmekte ve filtre görevi görmektedir. Bu canlı malzeme, kendi ağırlığının yaklaşık 20 katı kadar su muhafaza edebilir. Dolayısıyla teraryumun nem dengesini sağlarken ana rollerden birini oynayacaktır. Eğer temin edemiyorsanız sphagnum yerine doğal elyaf kullanabilirsiniz. Ancak elyafı güzelce sakladığınızdan emin olmalısınız ki teraryumunuz estetik duruşundan ödün vermesin.

Aktif Karbon: Aslında bildiğimiz kömür kırıntısıdır. Akvaryumculardan satın alabileceğiniz gibi kendiniz de kömür parçalarını toz hâline getirilmeden ama iyice ufaltarak kullanmayı deneyebilirsiniz. Aktif karbon, teraryumunuzun havasını temizleyecek, bakteri ve küf oluşumunu engelleyerek uzun ömürlü olmasını sağlayacaktır.

Fısfıslı Bir Şişe ve Su: Her şeyi yerli yerine koyup teraryum yapımı tamamladıktan sonra can suyu vermeniz

gerekecektir. Bunun için fısfıslı bir şişe edinin ki suyu yağmur gibi her noktaya eşit miktarda dağıtabilesiniz.

Bitkiler: Teraryum için yukarıda adını verdiğimiz bitkileri kullanabilirsiniz. Ayrıca teraryumunuzun içine koymak için lazım olacak yosun ve minik yabancı bitki örtüleri için parkların, bahçelerin kuytu ve nemli köşelerine bakabilirsiniz.

4. Teraryum Yapımı

1. Kabinizin üzerinde herhangi bir etiket vs. varsa kazınmalı ayrıca kabin içi ve dışı yıkanarak temizlenmelidir. Böylece bitkiler, zarar verebilecek herhangi bir unsurdan korunmuş olacaktır.
2. Kabinizi hazırladıktan sonra alt tabakasını çakıl taşları ile doldurun, böylece su, dipte düzgün bir biçimde yer edinecek ve çakıllar sayesinde fazla su süzülerek bitkilerin aşırı sulanmasının önüne geçilecektir.
3. Fazla değil yalnızca taşları örtecek kadar kömür ekleyin, çünkü kömür, teraryumda mantar veya bakteri gibi zararlıların üremesini engelleyerek sağlıklı bir ortam sağlayacaktır.
4. Bitkilerinizin beslenebilmeleri için yeterli miktarda bitki toprağı ekleyin, bitkinin saksısına bakarak onun yüksekliği ile benzer bir yükseklik ayarlanabilirsiniz.

Ek Bilgi: Bazı bitki türleri farklı tip toprağı ihtiyaç duyar, düzenleme yaparken bunu unutmamalısınız. (Örneğin bazı bitkiler asitli toprakları sever.)

5. Küçük bir kürek veya ellerinizle, bitkilerinizi yerleştirebileceğiniz alanlar açabilirsiniz.
6. Bitkileri saksılarından çıkarıp köklerindeki toprağı hafifçe dağıtıp dikimi yapabilirsiniz.

Ek Bilgi: Bitkinin kökleri, hazırladığınız alan için uzunsa onları bir parça keserek kısaltabilirsiniz. Korkmayın tekrar uzayacaklardır.

7. Bitkileri yerleştirdikten sonra etraflarına biraz daha toprak eklenmelidir. Daha sonra toprak hafifçe bastırılarak bitkilerin yerleri sağlanmalıdır.
8. İsteğe bağlı olarak birkaç adet çakıl taşı ve biraz yosun örterek teraryumunuzun gerçek bir bahçe gibi görünmesini sağlayabilirsiniz ya da sevimli birkaç figür ekleyerek eğlenceli bir görüntü oluşturabilirsiniz.
9. Son adım olarak teraryuma sprey ile can suyu verilmelidir.

Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Çok kalın camlar kullanmanız durumunda, tasarımı- nız görünmeyebilir ve bu kalın camlar, bitkiler üzerinde mercek etkisi yaratıp onların yanmasına neden olabilir. Bu nedenle çok kalın camlı malzemelerden kaçınılmalıdır. Çalışmaya başlamadan önce temizlik yapılmalıdır çünkü bitmiş teraryumu temizlemek daha zor olacaktır.

Çok ince camlardan da kaçınılmalıdır, çünkü bunların da çatlama ve kırılma riski vardır. Bitkileriniz zaman içinde büyüyecektir bu yüzden seçeceğiniz cam boyutunu buna göre belirlemelisiniz.

Bitkileri kullanmadan önce sağlıklı olduğunu, yapraklarında ve gövdelerinde hastalık veya böcek olmadığını kontrol edin, aksi takdirde teraryum içinde varolabilecek hastalıklarla ve zararlılarla mücadele etmek son derece zor olacaktır.

5. Teraryum Bakımı

Teraryum içinde bitkilerin sağlıklı gelişmesini sağlayacak unsurlar; ışık, toprak, ısı, temizlik ve sulamadır. Tüm bunlar, teraryumların bakımı için önemlidir.

Işık: Çoğu teraryum için homojen ve direkt olmayan gün ışığı idealdir. Güneş miktarı fazla geldiğinde bitkilerde güneş yanıklarını ve yapraklarının solgunlaştığını görebilirsiniz. Bu durumda teraryum, daha gölge bir noktaya taşınmalıdır.

Işıksız ortamlarda ise bitkilerin orantısız olduğu, yaprakların soluk ve dayanıksız olduğu fark edilir, bu durumda da ışık miktarı kademeli olarak artırılmalıdır.

Toprak: Teraryumunuzun yaklaşık olarak iki senede bir toprağının değiştirilmesi gerekir. Kullanılacak toprak tipi, bitki türüyle bağlantılı olmalıdır.

Kaktüs ve sukulent teraryumlarında, taş ve kumla karışık toprakları kullanmak, toprağın nem tutmasını ve bitki köklerinin çürüme riskini engellediği için daha doğrudur.

Isı: Özellikle kapalı teraryumlar fazla ısı tutar. Teraryumların kalorifer üzerinde bulundurulmaması ve pencere önü gibi direkt güneş ışığı alan yerlerden uzak tutulması önemlidir.

Temizlik: Çürüyen yapraklar kesilerek alınmalı, dökülen yapraklar ve kuruyan çiçekler temizlenmelidir.

Cam temizliği yapılırken kimyasal temizleyiciler kullanılmamalıdır. Cam temizliği uygun fırça yardımıyla yapılabilir.

Sulama: Kapalı teraryumlar hemen hemen hiç su istemez. Eğer bitki harcında gözle görülür bir kuruma yoksa kapağını açıp sulamanıza gerek yoktur.

Açık teraryumlarda ise sulamadan önce parmağınızı toprağa hafifçe bastırarak toprağın nemini algılayabilirsiniz. Sulama sıklığı, teraryumlarda kullanılan bitkilerin tipine göre değişiklik gösterir.

Sarmaşıklar, menekşeler, yosun gibi orman tipi bitkilerin kullanılması, teraryum toprağının kesinlikle kurumasını sağlar.

Kaktüs ve sukulent teraryumları için fazla sulamak, susuz bırakmaktan zararlıdır. Sulama yaparken temkinli olunmalıdır. Kaktüs ve sukulentlerde sulama sıklığı; kış aylarında iki haftada veya ayda bir düşerken, yaz aylarında 7-11 gün arasındadır. Kaşıkla veya kontrollü su dökebileceğiniz bir alet yardımıyla sulama yapabilirsiniz.

Kaynaklar

(2018, 7 16). Tarım Bilgisi: <https://www.tarimbilgisi.com/haber/sus-bitkileri/teraryum-nedir//>

(2018, 7 16). greenmallblog: <http://greenmallblog.com/teraryum-nedir/>

(2018, 7 16). Apartment Therapy: <https://www.apartment-therapy.com/how-to-make-a-terrarium-139860>

(2018, 7 16). <http://agacsakal.com/yeni-baslayanlar-icin-terrarium/>

Özay, E. (2015, 12 28). Camdan Küçük Bahçeler Teraryum. Anadolu Haber(731). 7 16, 2018 tarihinde <http://www.ahaber.anadolu.edu.tr/issues/2015pdf/731.pdf>

<https://about.homely.com.au/blog/2016/3/16/fl56cnm9oawi2ja3tj00vdmwkc1q6r> - Erişim Tarihi: 16.07.2018)